

Az útügy szakmai szabályozása

Egy éve vagyunk tagjai az Európai Uniónak

Az útépités gazdasági szereplői 1994-ben alakították meg a Magyar Útügyi Társaságot. Az alapításnak az volt az egyik célja, hogy a megbízó-vállalkozó közötti szerződések valamennyi érdekelt által elfogadott szakmai előírásokon alapuljanak. Több mint tíz év elteltével megállapíthatjuk, hogy az elképzelés helyes volt, és beváltotta a hozzáfűzött reményeket. A rendszer jól működik. Ma már több mint százötven útügyi előírás (útügyi műszaki szabályzat, útügyi műszaki előírás, tervezési útmutató) segíti az útépitési piac szereplőinek a munkáját, egyben a hatóságokét is, jócskán megkönnyítve tevékenységüket. Az előírások önkéntes alkalmazása ma már az önkormányzati, helyi közúti területen is terjed, mind többen ismerik fel a bennük rejlő előnyöket. Ennek az elismertségnek megfelelően fejlődött az előírások készítésének és egyeztetésének módszere, amelyet ISO-minősítés is segít. Az eljárási rend főbb ismérvei közül a kidolgozásban és az alkalmazásban megnyilvánuló közmegegyezésen, az önkéntességen kívül megemlíthető még a nyilvánosság és nyitottság, a tárgyszerűség, az ellentmondás-mentesség és összefüggőség, valamint az alkalmazkodás a tudomány, a műszaki gyakorlat és a tapasztalat elveihez.

Az utóbbi években az előírásokban már figyelembe lettek véve az EU építési termék irányelvei, így a készítés módszertanában lényegében nem okozott változást az Európai Unióhoz való csatlakozásunk. Az új és az átdolgozott előírások számában viszont bővülést hozott a csatlakozás éve. Erre az időszakra esett ugyanis az európai szabványok nagy számban való megjelentetése, amelyeket követnie kell az útügyi előírásoknak is. A folyamat még évekig tarthat.

A másik hatás, ami a bővülés irányában hatott, a készítés anyagi hátterének rendezése, továbbá az igazgatási és a vállalati kör megnövekedett igénye az európai szint megközelítésére.

Az állam – jóllehet egyúttal a megrendelői szerepkört is betölti – a közúti infrastruktúráért megkülönböztetett felelősséggel tartozik. Ez a legtöbbször pénzügyi források előteremtését is jelenti. A vállalkozói oldal szintén közvetlenül érdekelt a szabályozott viszonyok-

ban, mert a nemzeti szabványok nem mindig tartalmazzák a feladatok teljesítéséhez szükséges részletes előírásokat, amelyek esetenként viszont szükségesek a korrekt kapcsolatokhoz. Ennélfogva tehát érdekelték a vállalkozók közvetlenül is. Mindemellett a Magyar Útügyi Társaság az előírásokra fordítja saját pénzügyi lehetőségeit is. Tárgyunkat illetően tehát ez a harmadik forrás. A szakbizottságok tagjai a társaság felkérésére a mérnöki óradíjak töredékéért vállalják

Szabályozás témakörei	2004. év végi állomány (db)	2005-ben megjelent (db)	Kutatási fázisban (db)	Előírás-előkészítési fázisban (db)	Közmegegyeztetés 2005–2006 Megjelentetés 2006-tól (db)
Általános	8	–	1	–	1
Forgalomszabályozás	40	7	4	3	5
Tervezés	12	2	11	1	6
Környezetvédelem	3	1	1	1	4
Szerkezettervezés	5	2	–	1	–
Útburkolat-fenntartás	15	–	4	–	2
Híd- és műtárgyfenntartás	9	–	2	1	5
Téli útüzemeltetés	2	1	0	–	–
Földművek	3	1	2	–	1
Beton- és kőburkolatok	9	–	3	–	7
Aszfaltburkolatok	11	–	–	–	2
Híd- és műtárgyépítés	14	–	5	1	1
Bitumen	6	–	–	–	–
Ásványi anyagok	3	–	–	–	1
Egyéb, különleges anyagok	7	–	–	2	–
Összesen	147	14	33	10	25

e fontos tevékenységet, tulajdonképpen társadalmi munkának tekintve a kidolgozás hosszú folyamatát. Vagyis ezzel a legutóbbival összesen négy forrás teszi lehetővé az új előírások megszületését és a szakmai fejlődés figyelembevételét az átdolgozott kiadásoknál.

Az EU-csatlakozásunk utáni első év tehát az intenzív munka időszaka. Jelenleg kerekén hetven szakbizottság dolgozik a társaságban. Az állam képviselőiben a Magyar Közút Kht. hozzájárulást adott minden munkához, és a pénzügyi oldal megteremtésében határozott szerepet vállalt. Ez szükséges volt ahhoz, hogy a szakbizottságok munkája lendületet vegyen. Három szinten folyik jelenleg a munka: a kutatási-előkészítői (ebből 2007-ben már várhatóak előírások), az előírás-tervezetek (2006 végén és 2007-ben várható ezekből előírás), és a közmegegyeztetés-megjelentetés fázisában. Az EU-s tagság első évében tizen-négy előírás jelent meg, a következő megjelentetés 2006 januárjában lesz. A feladatok közül jó néhány különösen befolyásolja a szakmai minőségi munkát. Mielőtt részletesebben foglalkozunk velük, lássunk néhány számadatot.

A táblázat számadatai bizonyítják, hogy az utügyi műszaki szabályozás minden területén hamarosan új előírások fognak megjelenni. A legjobban a közutak tervezése, a híd-műtárgy, valamint az útpályaszerkezet tervezése témakör lesz érintve a változásokban. Örvedetes a környezetvédelem feladatainak fokozott megjelenése, nem kevésbé a fenntartási munkák tervezése és gyakorlati megvalósítása.

Fontosabb szakmai témakörök

Fontos kiindulópont a zúzottkő termékek új szabályozása. Az útépitési zúzottkövekkel és zúzottkavicsokkal összesen 6 MSZEN szabvány közvetlenül, több mint 30 pedig a felhasználással közvetve foglalkozik. Ezt figyelembe véve az illetékes szakbizottság elkészítette az új előírást, amelyet felkért szakértők és az érdekeltek széles köre véleményezett. A koordináló bizottság ülése némi vitát követően elfogadta. Megjelentése 2006 januárjában várható. A közmegegyeztetés folyamatában is részt vevő kőbányák jelenlétük révén elő tudnak készülni az új termékek gyártására. Ez az előírás

átalakítja az útépités és -fenntartás termék-előírásait. Ezért kaptuk meg az egyetértést a témák indítására a Magyar Közút Kht. elődjétől az aszfaltok és a felületi bevonatok esetében, és ezzel együtt más útpálya-szerkezeti rétegek és a pályaszerkezet méretezésével foglalkozó előírások korszerűsítését is indokoltan tartottuk. Az aszfaltburkolatok és az aszfalt útpálya-szerkezeti rétegek előírásának módosítása már hosszabb ideje indokolt lett volna, azonban az előkészítésen szakmai, finanszírozási és emberi problémák miatt nem jutottunk túl. Az idén végre megindulhatott a munka, részben a zúzottkövek feladat-teljesítésének meggyorsításával, részben az aszfaltosmunkák megkezdésével. Az őszi kezdet csak arra ad elegendő időt, hogy a jövő évi építési szezonra az előírást úgy alakíthassa át a bizottság, hogy az új zúzottkő előírás szerinti EU-konform zúzottkő termékeket alkalmazni lehessen, de az EU előírásainak megfelelően az aszfaltokról szóló módosított utügyi előírás csak jövő év végére fog elkészülni. Vagyis alkalmazni majd csak 2007 építési szezonjában lehet először. A felületi bevonatok esetében viszont már 2006 építési szezonjára elkészülünk az új előírással. A kapcsolódó építéstechnológiai előírások (pl. kötőanyag nélküli és kötőanyagossal alapok) 2006 első negyedében fognak megjelenni. A szakbizottságok jelenleg még dolgoznak a korszerűsítésükön.

Az új aszfalttípusok a pályaszerkezet méretezési előírásokat is befolyásolják. Elsőként ebben a csomagban a kerékpárutak és járdák, valamint a kisértőforgalmú utak pályaszerkezeteinek kialakítása jelenhet meg, ezek már túljutottak a közmegegyeztetésen. Az aszfaltburkolatú útpályaszerkezetek méretezési és megerősítési előírása jelenleg a szakbizottság előtt van. El kell tudni dönteni, hogy a rendkívüli forgalmi terhelések elviselésére alkalmas pályaszerkezetek ebben az előírásban szerepeljenek-e, vagy kivételes előfordulásuk miatt a különleges előírások a jelenlegitől függetlenül jelenjenek-e meg. További megoldandó kérdés, hogy maradjon-e a néhány évvel ezelőtt bevezetett típus pályaszerkezeti méretezés, vagy egy új méretezési rendszert vezetünk be.

A betonburkolatú útpályaszerkezetek problematikája eltérő az előzőektől.

A rendkívül nagy terhelésű autópályaszakaszokon reneszánszát élő technológia szerteágazó problémáit megoldó, az utügyi előírásokat kidolgozó szakbizottságok munkáját egységes irányítás révén hangoljuk össze. Cél a mihamarabbi megjelentetés, illetve egy EU-ban alkalmazott méretezési, valamint költség-hatékonyági módszer meghonosítása.

A felbontott útburkolatok újrafelhasználásának szabályozása régi terve a társaságnak. Az általános feltételek és a helyszíni hideg újrafelhasználás előírásai korábban már megjelentek. 2006-ban a helyszíni meleg és a keverőtelepi újrafelhasználásról szóló előírások is megjelentek, jelenleg még dolgoznak a szakbizottságok. Terveink szerint itt a munka nem állna meg, mert az EU támogatásával országszerte épülő hulladéklerakók és újrahasznosító üzemek várják a felhasználás utépitési vonatkozásait.

A szerkezet-műtárgy terület újragondolja a szigetelési előírásokat, és a szerkezettervezési módszereket. A 2006-ban megjelenő új szigetelési előírások és a kapcsolódó tervezési útmutatók a nemzetközi normáknak megfelelőek lesznek.

A vonalvezetés tervezése előírás megjelenése óta megoszlik a szakemberek véleménye, az előírás használata során szerzett tapasztalatok folyamatosan épülnek be az újabb kiadásokba. Jelenleg az autópálya-paraméterek képezik a vizsgálat tárgyát. 2006-ban több Ktsz kiegészítés fog megjelenni.

A MAÚT egyik legnagyobb vállalkozása volt az Utügyi Szerződéses Egységes Műszaki Feltételeinek (ÚSZEF) elkészítése. A holland RAW-rendszer átvételével megtettük az első lépéseket az európai rendszerű szerződési feltételek egységesítése felé. Az első változat elkészült, és tervezési útmutatóként a szakma rendelkezésére bocsátottuk. A rendszer továbbfejlesztését tervezzük, és ebben számítunk a közutas szakemberek támogatására és segítségére.

Az előbbiekben szóba kerültek az EU-csatlakozással kapcsolatos új megközelítések az utügyi előírások területén. A 2005-ben művelt témák át fogják alakítani az eddigi előírásokat. Remélhetőleg a lendület nem törik meg, és így a kezdeti problémák mihamarabb leküzdhetőek lesznek.